

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Кафедра зарубіжної літератури та методики її навчання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. завідувача кафедри

Наталя ГРИЦАК

Протокол №1 від 1 вересня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАУКОВА ПРАКТИКА

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	A Освіта
Спеціальність	A4 Середня освіта
Предметна спеціальність	A4.01 Українська мова і література
Друга спеціальність	A4.02 Мова та зарубіжна література
Спеціалізація	A4.021 Англійська мова та зарубіжна література
Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література, англійська мова)
Мова навчання	українська

2026–2027 навчальний рік

Робоча програма «Наукової практики» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Середня освіта (Українська мова і література, англійська мова)» за спеціальністю А4 Середня освіта предметної спеціальності А4.01 Середня освіта (Українська мова і література) другої спеціальності А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література) спеціалізації А4.021 Англійська мова та зарубіжна література галузі знань А Освіта.

Розробник:

Грицак Наталія – доктор педагогічних наук, кандидат філологічних наук, професор, в.о.завідувача кафедри зарубіжної літератури та методики її навчання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

1. Опис навчальної дисципліни

Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література, англійська мова) Secondary Education (Ukrainian Language and Literature, English Language)
Спеціальність Предметна спеціальність Друга спеціальність (предметна спеціальність) Спеціалізація	A4 Середня освіта A4.01 Середня освіта (Українська мова і література) A4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література) A4.021 Англійська мова та зарубіжна література
Галузь знань	A Освіта
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Форма навчання	денна
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська
Курс	2
Семестр	III
Обсяг дисципліни в кредитах	9 кредитів
Загальна кількість годин	270
Кількість змістових модулів	3
Аудиторні заняття (год.)	–
Лекції (год.)	–
Практичні заняття (год.)	–
Самостійна робота (год.)	270
Форма підсумкового контролю	диф.залік

2. Мета наукової практики

Наукова практика є обов'язковим компонентом для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Середня освіта (Українська мова і література, англійська мова)» за спеціальністю А4 Середня освіта предметної спеціальності А4.01 Середня освіта (Українська мова і література) другої спеціальності А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література) спеціалізації А4.021 Англійська мова та зарубіжна література галузі знань А Освіта. Метою наукової практики є комплексне формування у здобувачів вищої освіти дослідницьких умінь і навичок, необхідних для здійснення самостійної наукової діяльності у галузі мовознавства, літературознавства і методики навчання. Практика спрямована на поглиблення знань з обраної теми магістерського дослідження, оволодіння методами аналізу та інтерпретації наукової інформації, а також набуття досвіду апробації результатів дослідження в академічному середовищі. Наукова практика передбачає опанування дослідницьких методів, вироблення уміння працювати з науковими джерелами, систематизувати матеріали для магістерського дослідження, створювати наукові тексти різного рівня (тези, статті, аналітичні огляди).

Зміст наукової практики має тісний зв'язок із темою магістерського дослідження: зібраний під час практики матеріал, здійснені спостереження та апробація окремих розробок повинні безпосередньо сприяти поглибленню й розширенню дослідницької частини магістерської роботи.

3. Компетентності та результати навчання

Проходження наукової практики передбачає формування у здобувачів таких компетентностей.

Загальні компетентності

ЗК 4. Інструментальні навички. Здатність до письмової та усної комунікації українською та англійською мовами. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 5. Соціально-особистісні навички. Здатність до адаптивності, комунікабельності, креативності, толерантності, критичного мислення, прагнення самовдосконалення, самокритичність, наявність стійкого світогляду та наполегливості у досягненні мети. Здатність генерувати нові ідеї, виявляти лідерські якості. Здатність формувати мотивацію здобувачів освіти й організовувати їхню пізнавальну діяльність та рухатися до спільної мети. Здатність раціонально планувати та використовувати час.

ЗК 6. Етичні мотиви. Здатність розуміти і сприймати етичні принципи, сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватись норм академічної доброчесності і професійної етики.

ЗК 7. Міжкультурна взаємодія. Здатність толерантно сприймати, розуміти, цінувати ідеї, думки і судження інших людей, мультикультурність.

Фахові компетентності

ФК 1. Здатність здійснювати методичну діяльність під час навчання української мови й літератури, англійської мови, зарубіжної літератури з урахуванням сучасних інноваційних підходів.

ФК 5. Здатність здійснювати відбір методів, форм і засобів навчання української мови й літератури, англійської мови, зарубіжної літератури, спрямованих на розвиток здібностей здобувачів освіти та їх виховання, на формування у здобувачів освіти ключових компетентностей, передбачених Державним стандартом базової середньої освіти; здійснювати контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з української мови й літератури, англійської мови, зарубіжної літератури; здатність керувати дослідницькою діяльністю здобувачів освіти у позакласній і позааудиторній роботі; здатність використовувати інформаційні технології у навчанні.

ФК 9. Здатність ефективно орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично аналізувати отримані відомості, використовувати можливості мережових програмних систем та інтернет-ресурсів для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності.

ФК 10. Здатність формувати мовнокомунікативну компетентність здобувачів освіти, використовуючи різноманітні технології навчання, методи, прийоми і форми роботи.

ФК 13. Здатність до виконання функцій сучасного вчителя, що ґрунтуються на засадах конструктивної і безпечної взаємодії з урахуванням потреб та емоційних станів своїх та інших учасників освітнього процесу (ментора, тьютора, модератора, фасилітатора, коуча), конкурентоздатної адаптації до змінних умов освітнього менеджменту та вимог суспільства.

ФК 14. Здатність до усвідомлення особистого фізичного і психоемоційного стану та підтримання фізичного і психічного здоров'я; критичного аналізу, діагностики й корекції власної професійної діяльності, оцінювання педагогічного досвіду, рефлексії та самоорганізації професійної діяльності.

ФК 16. Здатність здійснювати інтегроване навчання.

Виконання здобувачами завдань, передбачених програмою наукової практики забезпечує досягнення здобувачами освіти таких програмних результатів навчання.

ПРН 2. Знати сучасну термінологію, наукові поняття, закони, концепції, учення і теорії, методи дослідження педагогічних і філологічних наук. Розуміти загальні тенденції, закономірності розвитку педагогічної та філологічної наук, їх роль у формуванні наукової картини світу.

ПРН 6. Знати теорію та методику навчання філологічних предметів, інноваційні та інформаційно-комунікаційні та комп'ютерні технології навчання.

ПРН 7. Знати зміст і принципи організації освітньої діяльності в закладах загальної середньої освіти, сутність проектування навчальних програм, підручників, інформаційних і науково-методичних матеріалів з української та англійської мов, української та зарубіжної літератур.

ПРН 10. Уміти застосовувати профільні знання у підготовці до уроку та різних форм навчання у закладах вищої освіти; проектувати їх зміст; володіти знаннями про

навчальну роботу з учнями різних вікових категорій у цілісному педагогічному процесі в умовах індивідуалізації й диференціації навчання та інклюзії; проєктувати пізнавальну діяльність учнів для засвоєння навчального матеріалу; здійснювати методичну діяльність з української мови, української літератури, англійської мови, зарубіжної літератури; застосовувати базові знання з педагогіки та психології, методики викладання фахових дисциплін; проєктувати діяльність предметного гуртка, факультативу, створювати елективні курси; аналізувати підручники, посібники, дидактичні матеріали, методичну літературу з метою проєктування цілісного навчально-виховного процесу; проєктувати реалізацію інтегрованого навчання, міжпредметних зв'язків; виховувати всебічно розвинену особистість.

ПРН 11. Уміти здійснювати відбір методів, форм і засобів навчання, спрямованих на розвиток здібностей учнів і їх виховання; розвиток у здобувачів освіти вмінь працювати з творчими та олімпіадними завданнями з української мови й літератури, англійської мови, зарубіжної літератури; організовувати та проводити виховні заходи; організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці в межах функціональних обов'язків учителя.

ПРН 12. Уміти здійснювати моніторинг навчальних досягнень суб'єктів освіти; розробляти різні типи навчальних завдань, відповідних результатам моніторингу; стежити за своєю мовою і поведінкою, мовою і поведінкою учнів; уважно слухати відповіді, адекватно реагувати на них; використовувати мову лінгвістики та літературознавства для офіційно-ділової та наукової комунікації.

ПРН 13. Уміти використовувати педагогічні технології в навчально-виховному процесі; розробляти уроки, лекції, семінарські, практичні та лабораторні заняття відповідно до обраної технології навчання.

ПРН 14. Уміти добирати систему завдань для контролю і корекції знань учнів; здійснювати усний, письмовий і тестовий контроль на заняттях з української мови й літератури, англійської мови, зарубіжної літератури; вести облік результатів контролю знань, умінь і навичок.

ПРН 15. Уміти, з урахуванням мети спостереження та властивостей об'єкта дослідження, обирати метод і розробляти план і методику спостереження; прогнозувати вплив різних чинників на якість результату.

ПРН 16. Уміти працювати з текстовою, графічною та числовою інформацією за допомогою комп'ютера; використовувати можливості мережових програмних систем для виконання теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності; уміти користуватися електронними словниками; здійснювати пошук методичних матеріалів для реалізації міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків.

ПРН 17. Уміти застосовувати м'які навички (soft skills) та формувати їх у здобувачів освіти у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів і прогнозування.

ПРН 18. Уміти актуалізувати власний потенціал, проєктувати та реалізувати індивідуальні освітні траєкторії особистісного зростання.

ПРН 19. Уміти адаптуватися й діяти в новій ситуації, діагностувати власні стани та почуття для забезпечення ефективної й безпечної професійної діяльності, генерувати нові ідеї, оцінювати результати своєї праці.

ПРН 20. Соціальна активність, толерантне ставлення до різних думок і поглядів в умовах полікультурного середовища, дотримання морально-етичних аспектів професійної діяльності, академічної доброчесності.

4. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовами для наукової практики (пререквізитами) є освітні компоненти, що забезпечують фахову, методичну та дослідницьку підготовку здобувачів освіти, зокрема з української мови і літератури, англійської мови, методики викладання дисциплін мовно-літературної освітньої галузі, а також методології та організації наукових досліджень.

5. Програма наукової практики

5.1. Зміст наукової практики

Змістовий модуль 1. Аналітико-оглядова робота

Тема 1. Огляд сучасних досліджень з теми магістерської роботи.

Тема 2. Формування бібліографії та бази джерел за темою магістерської роботи.

Тема 3. Академічна доброчесність: правила цитування, уникнення плагіату.

Тема 4. Робота з електронними базами даних, наукометричними системами (Google Scholar, ORCID, ResearchGate).

Тема 5. Опрацювання зарубіжних джерел (за наявності), що розширюють науковий горизонт і дозволяють порівняти підходи вітчизняних та іноземних науковців.

Тема 6. Систематизація та критичний аналіз наукових джерел за темою магістерської роботи.

Змістовий модуль 2. Дослідницька діяльність

Тема 1. Визначення методологічної бази та наукового інструментарію дослідження.

Тема 2. Визначення та систематизація дослідницького матеріалу за темою магістерської роботи.

Тема 3. Розроблення та обґрунтування методичних матеріалів відповідно до теми дослідження.

Тема 4. Аналіз результативності запропонованих методичних рішень та їх відповідності меті й завданням дослідження.

Тема 5. Розробка авторських висновків та формулювання проміжних результатів.

Змістовий модуль 3. Оформлення та апробація результатів дослідження

Тема 1. Систематизація та оформлення результатів магістерського дослідження.

Тема 2. Презентація проміжних результатів дослідження у проблемних групах.

Тема 3. Обговорення, уточнення та доопрацювання результатів дослідження з урахуванням зауважень і рекомендацій.

Тема 4. Підготовка наукової публікації (статті, тез конференції).

Тема 5. Підготовка виступу на конференції.

Тема 6. Підготовка підсумкового звіту про виконання програми наукової практики.

5.2. Структура наукової практики

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин		
	усього	аудиторна робота	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Аналітико-оглядова робота			
Тема 1. Огляд сучасних досліджень з теми магістерської роботи	20	–	20
Тема 2. Формування бібліографії та бази джерел за темою магістерської роботи	20	–	20
Тема 3. Академічна доброчесність: правила цитування, уникнення плагіату	20	–	20
Тема 4. Робота з електронними базами даних, наукометричними системами (Google Scholar, ORCID, ResearchGate)	20	–	20
Тема 5. Опрацювання зарубіжних джерел (за наявності), порівняння підходів вітчизняних та іноземних науковців	20	–	20
Тема 6. Систематизація та критичний аналіз наукових джерел за темою магістерської роботи	20	–	20
Разом за змістовим модулем 1	120	–	120
Змістовий модуль 2. Дослідницька діяльність			
Тема 1. Визначення методологічної бази та наукового інструментарію дослідження	15	–	15
Тема 2. Визначення та систематизація дослідницького матеріалу за темою магістерської роботи	15	–	15
Тема 3. Розроблення та обґрунтування методичних матеріалів відповідно до теми дослідження	20	–	20
Тема 4. Аналіз результативності запропонованих методичних рішень та їх відповідності меті й завданням дослідження	20	–	20
Тема 5. Розробка авторських висновків та формулювання проміжних результатів	20	–	20
Разом за змістовим модулем 2	90	–	90
Змістовий модуль 3. Апробація результатів дослідження			
Тема 1. Систематизація та оформлення результатів магістерського дослідження	10	–	10
Тема 2. Презентація проміжних результатів дослідження у проблемних групах	10	–	10
Тема 3. Обговорення, уточнення та доопрацювання результатів дослідження з урахуванням зауважень і рекомендацій	10	–	10
Тема 4. Підготовка наукової публікації (статті, тез конференції)	10	–	10

Тема 5. Підготовка виступу на конференції	10	–	10
Тема 6. Підготовка підсумкового звіту про виконання програми наукової практики	10	–	10
Разом за змістовим модулем 3	60	–	60
Усього годин	270	–	270

5.3. Звітна документація та розподіл балів

№ п/п	Вид завдання	Кількість балів
1	Письмовий звіт про проходження наукової практики.	10
2	Виступ на конференції (наявність сертифіката учасника)	35
3	Опубліковані тези з теми кваліфікаційної роботи	20
4	Опублікована стаття з теми кваліфікаційної роботи	35
Разом		100

6. Форми та методи навчання

Форми навчання: самостійна робота здобувачів освіти; виконання презентацій; науково-дослідна робота студентів.

Методи навчання: словесні методи: пояснення, розповідь, бесіда, дискусія; наочні методи: демонстрація, ілюстрація, використання мультимедійних презентацій, відеоматеріалів; практичні методи: виконання вправ; проблемно-пошукові методи: проблемний виклад, евристична бесіда, дослідницький метод.

Вивчення навчальної дисципліни, обрані форми та методи навчання сприяють формуванню м'яких навичок здобувачів:

Дебати та дискусії розвивають навички аргументації, слухання та критичного мислення. Дебати стимулюють здобувачів розглядати різні погляди та аргументувати свою позицію.

Інтерактивне навчання. Використання інтерактивних платформ і технологій, таких як онлайн-курси, вебіари, дозволяє студентам розвивати адаптаційні та технічні навички, а також підвищувати креативність.

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі проходження наукової практики використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- проєктна діяльність,
- презентації результатів виконаних індивідуальних завдань.
- виступи на наукових заходах.

8. Форми контролю

У процесі проходження наукової практики використовуються такі форми контролю:

- виконання індивідуального плану наукової практики;
- перевірка та обговорення матеріалів дослідження з науковим керівником;
- оцінювання аналітичного огляду наукових джерел;
- перевірка результатів дослідницької роботи та підготовлених наукових матеріалів; презентація проміжних результатів дослідження;
- апробація результатів дослідження у формі виступу, тез доповіді або наукової публікації;
- підсумковий звіт про проходження наукової практики.

9. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

- дисциплінованість, дотримання графіку практики;
- уміння співпрацювати з науковим керівником, своєчасне виконання індивідуальних завдань;
- обґрунтованість добору наукових джерел і дослідницьких матеріалів за темою магістерської роботи;
- якість аналітичного огляду джерел;
- дотримання вимог академічної доброчесності та правил оформлення наукового тексту;
- результати апробації (тези, виступ, публікація).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS 100-бальна	Оцінка ECTS літерна	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90–100	A	відмінно	зараховано
85–89	B	добре	
75–84	C		
65–74	D	задовільно	
60–64	E		
35–59	Fx	незадовільно	не зараховано
0–34	F		

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин.

У випадку виникнення **конфліктних ситуацій** керуватися нормами «Положення щодо врегулювання конфліктних ситуацій у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка».

Політика щодо академічної доброчесності: Обов'язково дотримуватися «Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка».

Списування під час розв'язання тестових завдань та написання контрольних робіт є забороненим. Доцільність та дозвіл використання мобільних пристроїв визначається викладачем у кожному конкретному випадку під час підготовки практичних завдань у процесі заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, дуальна форма здобуття освіти, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн-форматі за погодженням із керівником курсу.

10. Політика використання ШІ в межах навчальної дисципліни

Використання систем штучного інтелекту (ChatGPT, Claude, Gemini тощо) в межах курсу є частково дозволеним (для аналітичних оглядів), але суворо регламентованим. Дотримуватися «Політики використання штучного інтелекту у науково-технічній та інноваційній діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка».

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Комп'ютери з доступом до інтернету.

12. Рекомендована література

Основна

1. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наук. досліджень: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка. 2016. 260 с.

2. Златів Л. Формування у магістрантів-філологів умінь аналізувати науково-навчальний мовознавчий текст. *Лінгвостилістичні студії*. 2019. № 10. С. 52–61. DOI: <https://doi.org/10.29038/2413-0923-2019-10-52-61>.

3. Методичні рекомендації щодо написання та оформлення кваліфікаційних робіт з літератури та методики її викладання здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня факультету філології у журналістики / укладачі С. В. Бартіш, Н. Р. Грицак, Н. З. Кучма, М. І. Любінецька, О. І. Староста. Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2025. 52 с. http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/e-lib/DocDescription?doc_id=255257.

4. Семенов О. М. Формування дослідницьких умінь у майбутніх учителів-словесників: теорія і практика: монографія. Суми: Ніко, 2014. 254 с.

5. Торчинська Н. М., Торчинський М. М. Формування компетенцій наукового мовлення у студентів-філологів. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. № 204. С. 255–260. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-204-255-260>

Допоміжна

1. Грицак Н. Р. Професійний імідж майбутнього вчителя зарубіжної літератури: від навчання до практики. *Освітологічний дискурс*. 2021. Т. 35 № 4. С. 83–102. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2021.46>

2. Прожогіна І. Науково-дослідницька практика в освітніх програмах підготовки магістрів філології. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2022. Вип. 4. С. 36–48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NPO_2022_4_5.

3. Чаплигін В. П., Олар В. В., Форостович Д. В. Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів в умовах дистанційного та змішаного навчання. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2025. Серія 15. Вип. 5(192). С. 179–82. DOI:10.31392/UDU-nc.series15.2025.05(192).39.

13. Перелік рекомендованих ресурсів

з неформальної та/або інформальної освіти, за результатами проходження яких можуть бути визнані результати навчання з освітнього компоненту

Види неформальної освіти: тренінги, майстер-класи, семінари, вебінари, платформи дистанційного навчання, освітні й практичні курси, літні / зимові школи тощо.

Для досягнення програмних результатів навчання та набуття компетентностей з освітнього компонента рекомендовано пройти курси, тренінги, послухати відкриті лекції, семінари, вебінари. Перезарахування результатів відбувається згідно з «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті» Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

14. Комунікація та етика взаємодії

Комунікація між викладачем і здобувачами освіти здійснюється під час консультацій, через корпоративну електронну пошту.

Консультації проводяться згідно з графіком або за попередньою домовленістю.

Учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися принципів взаємної поваги, академічної доброчесності, толерантності та професійної етики. Під час спілкування очікуються коректність, відповідальність, конструктивний діалог і повага до думок інших учасників освітнього процесу.